

Blákrossheimið

Ársfrágreiðing 2017

Innihald

Um stovnin	2
<i>Nevndin</i>	2
<i>Starvsfólk</i>	2
<i>Játtan</i>	2
<i>Rakstur</i>	3
<i>Samstarv</i>	3
<i>Bíðilisti</i>	3
Ástøði í heildarviðgerðini	4
Hagtøl	5
<i>Viðgerð – býtt eftir slagi</i>	5
<i>Viðgerð - býtt eftir aldri</i>	6
<i>Ung í viðgerð</i>	7
<i>DAT Ung – viðgerðartilboð fyri 15-18 ára gomul.</i>	7
<i>Viðgerð - býtt eftir kyni</i>	8
<i>Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð</i>	8
<i>Útiviðgerð - samtalur</i>	9
<i>Familjuviðgerð</i>	9
<i>Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum</i>	10
Framtíðarútlit	11

Um stovnin

Blákrossheimið varð sett á stovn av Bláa Krossi Føroya í 1984. Pláss var fyri fimm búfólkkum. Virksemið varð víðkað til 15 búfólk í 1987. Føroya Landsstýri hevur stuðlað rakstrinum øll árin. Frá og við 2003 varð hetta broytt til, at Landsstýrið letur játtan á figgjarlógini til rakstur av Blákrossheiminum. Í sambandi við umleggingar av viðgerðini hevur Blákrossheimið í dag 12 búpláss, umframt ambulanta viðgerð. Í september 2014 varð virksemið hjá Blákrossheiminum flutt úr Tórshavn inn á Nes í Eysturoy.

Nevndin

Leiðslan á Blákrossheiminum er skipað við nevnd og einum leiðara. Í nevndini sita:

- Álvur Højgaard, stjóri, umboð fyri Bláa Kross Føroya, formaður
- Hjalmar Hansen, vararektari og útbúgvingarleiðari, næstformaður
- Asta Marjunardóttir, eindarleiðari, skrivari

- Olga Magnussen er leiðari

Starvsfólk

Á Blákrossheiminum eru 9,5 ársverk. Talan er um leiðara, deildarsjúkrarøktarfrøðing, sálarfrøðing, sálarviðgera, rúsevnisviðgera, familjuráðgeva og onnur starvsfólk. Eisini eru lækni og prestur fast knýttir at viðgerðini, men eru hesir ikki taldir við í uppgerðini av fulltíðarstarvsfólkkum.

Játtan

Á figgjarlógini fyri 2017 var rakstrarjáttanin hjá Blákrossheiminum kr. 5.960.000, sum eru kr. 10.000 lægri enn í 2016. Raksturin av Blákrossheiminum í 2017 var kr. 305 lægri enn játtaða upphæddin á figgjarlógini fyri 2017. Hóast lønarútreiðslurnar eru hægri í 2017 vegna broyttar, sáttmálabundnar lønaravtalur, hava vit megnað at leggja arbeiðið til rættis innanfyri játtanina.

Rakstur

Ein stöðug avbjóðing hjá Blákrossheiminum er, at samstundis sum játtanin er tann sama, fer ein vaksandi partur av játtanini til sáttmálabundnar lönir. Av tí sama verður minni eftir til aðrar útreiðslur. Niðanfyri sæst lutfalsliga býtið millum lönir og annan rakstur seinastu fimm árin.

	2013	2014*	2015	2016	2017
Lönir	75%	68%	71%	71%	76%
Aðrar. útr.	25%	32%	29%	29%	24%

2014: Sum tað sæst á talvuni, so var ein munur millum lönir og rakstur í 2014, hetta var vegna flyting og tí at heimið av somu orsök varð stongt í 9 vikur. Hesin munur er javnaður út aftur í 2015, 2016 og 2017.

Samstarv

Blákrossheimið hevur eitt gott og umfangandi samstarv við partar, sum á ymiskum økjum hava við brúkararnar at gera. Her er talan um samstarv við psykiatriska depilin á Landssjúkrahúsinum og kriminalforsorgina í sambandi við rúsdrekkakoyring og aðrar dómur, tá fólk blíva dømd í viðgerð og/ella at halda seg edrú. Eisini bjóðar Blákrossheimið viðgerð til fólk í Varðhaldinum í Mjorkadali. Fram til 2012 vóru okkara starvsfólk í hølunum hjá Varðhaldinum, men síðani 2013 hava fólk frá Varðhaldinum í staðin verið í viðgerð á Blákrossheiminum, sum part av dómstíðini. Aðrir samstarvspartar eru Heilbrigðið á Velbastað og Frælsið á Eiði, sum vit samstarva við, fyri at so nógv sum gjørligt fáa pláss í viðgerð árliga. Vit samstarva eisini við kommunalar- og sosialar myndugleikar, tá talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjast skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landið er økt tey seinnu árin.

Bíðilisti

Alt 2017 hava vit havt bíðilista fyri fólk, sum ynskja at koma í viðgerð. Fólk fáa altíð eitt tilboð, so skjótt sum gjørligt. Tey verða biðin um at koma til eina metanarsamtalu, so vit betur saman við teimum kunna síggja, hvør tørvurin er. Tey, sum ikki hava verið í viðgerð hjá okkum áður, hava frammihjárætt at koma í inn, men vit taka eisini fólk inn í avrúsing, tá pláss er. Síðan vit í 2012 byrjaðu at bjóða 2 ára viðgerðartilgongd, er avtalan, at brúkarar sum hava verið inni í 6 vikur intensivt skeið, ikki koma innaftur, fyrr enn 2 ára viðgerðartilgongdin er liðug. Tó kann ein brúkari hetta tíðarskeiðið koma til avrúsing um neyðugt.

Ástøði í heildarviðgerðini

Heildarviðgerðin á Blákrossheiminum byggir á prógvað ástøði. Grundhugsanin um broyting er frá sálarfrøðingunum Prochaska og DiClementa (2008). Teirra ástøðið um Varandi Broyting byggir á positiva hugsan um, at broyting er møgulig. Í heildarviðgerðini verður ástøði hjá Rollnick og Miller (2009) um motiverandi samrøður (MI) nýtt. MI er ein arbeiðsháttur har viðgeri og brúkari arbeiða saman um, at kanna og loysa ambivalens hjá brúkararanum. Eisini verður ástøði hjá Antonovsky, (2000) um Uppliving av Samanhangi (UaS) brúkt. UaS byggir á eina positiva hugsan um, hví ein er raskur/frískur.

Tað nýggjasta ástøðið, sum verður brúkt í viðgerðini, verður nevnt DAT, ið er stytting fyri Dialektisk Atferðar Terapi. Byrjað varð við hesum á Blákrossheiminum í september 2016. Innihaldið í DAT er, at dentur verður lagdur á, at góðtaka veruleikan, sum hann er, og samstundis at arbeiða við at taka ábyrgd og broyta tað vit kunnu. Eisini verður arbeitt við, at menna ymiskar færleikar. Viðgerðin á Blákrossheiminum er skipað sum inni- og úti viðgerð. Sí útgreing í myndini niðanfyri.

2 ára viðgerðartilboðið á Blákrossheiminum

Onnur tilboð

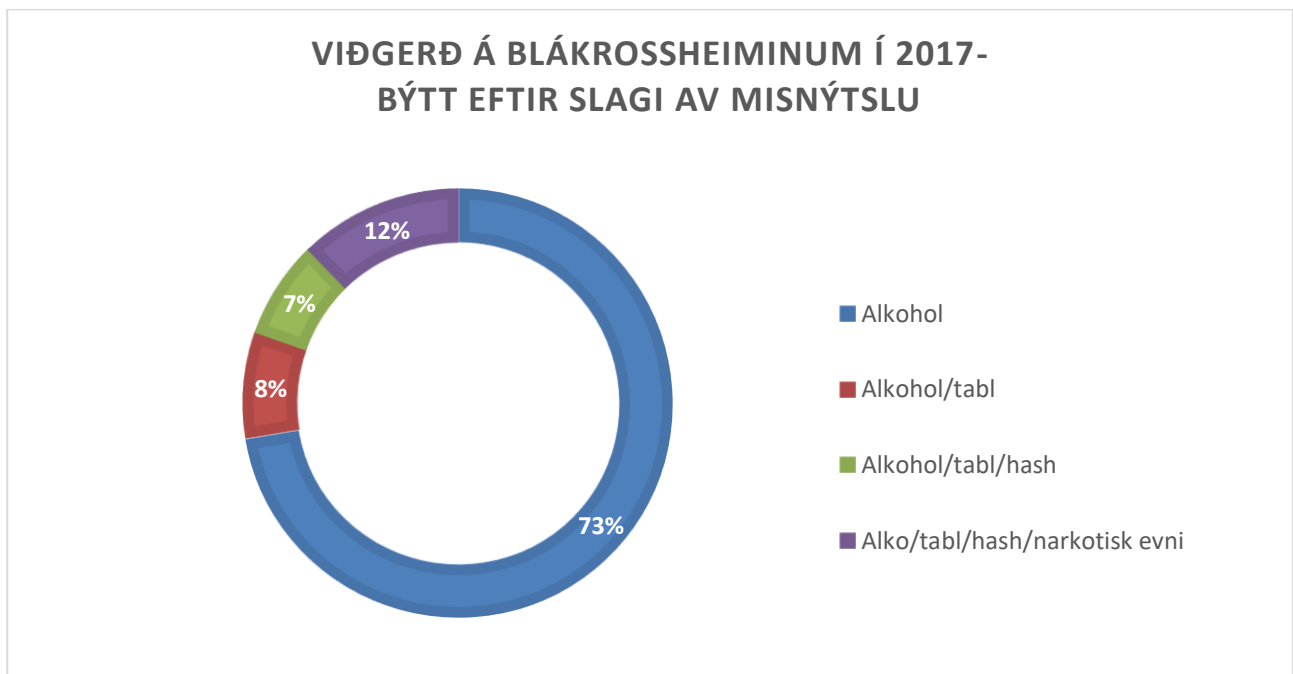

Hagtøl

Viðgerð – býtt eftir slagi

Tá talan eru um hvat slag av rúsandí evnum fólk gerast bundin av, er broyting farin fram tey seinastu árin. Tó er alkohol framvegis nógv tann størsti trupulleikin. Okkara tøl vísa, at fólk, sum eru bundin at ymiskum rúsandí evnum, eisini eru bundin at alkoholi. 73% av teimum, sum vóru í viðgerð í 2017, høvdu trupulleikar av alkoholi, samanborið við 74% í 2016. Í 2017 eru 27% sum umboða tey, sum brúktu alkohol saman við øðrum rúsevnum. Í 2015 var hetta talið 36%. Broytingin í mun til rúsevnir, frá 2015 til 2017 er óvæntað, og vit hava ikki nakra greiða, skjalprógvaða frágreiðing, Hugsast kann tó, at fleiri av teimum yngri eru farin at nýta meiri alkohol. Í londunum uttan um okkum, er tað blivið alt meira vanligt til veitslur hjá ungum, at drekka vín og øl við hægri alkoholinnihaldi og eisini sodavatnlíknandi drykkir, sum innihalda alkohol¹.

Bundni av alkoholi og tablettum hevur verið svingandi seinastu árin. Í 2016 vóru 7% av viðgerðunum fyri hetta slagið av bundni, og er tað 8% í 2017. Í bólkinum, sum nýtir bæði alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni í senn, var lutfallið í 2016 14% og í 2017 var hetta 12%.

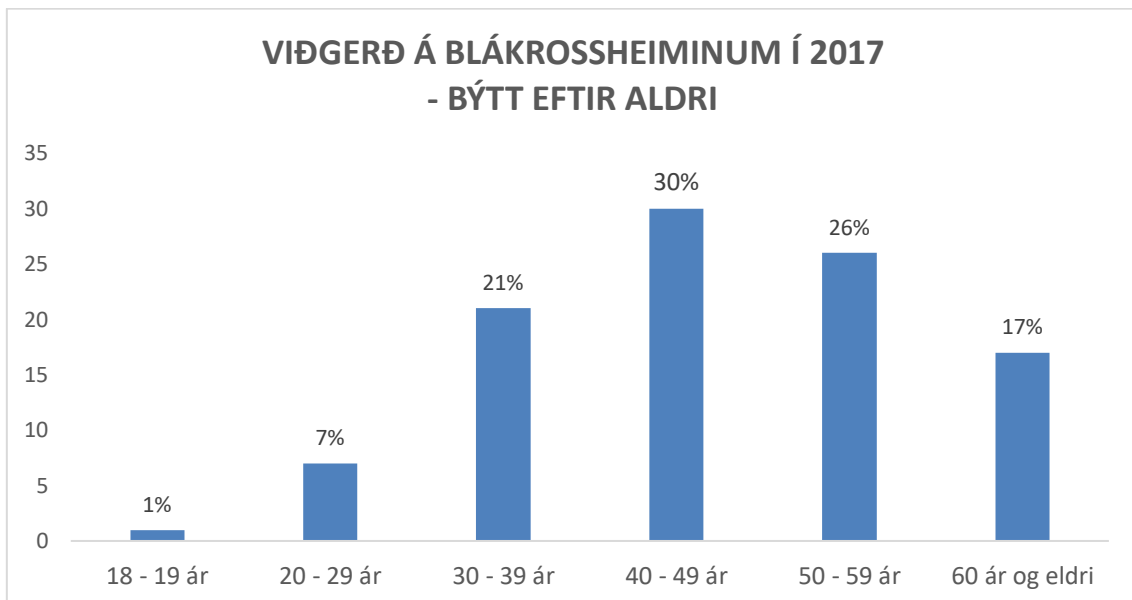

Royndir frá innleggingum á Blákrossheiminum vísa, at næstan eingin ”bara” nýtir t.d. hash, amfetamin ella onnur narkotisk evnir í Føroyum. Hetta, at næstan eingin heldur seg til eitt einstakt rúsevni, kann hugsast at vera eitt serføroyskt fyrbrigdi, og kann vera orsakað av avmarkaðari og óstøðugari atgongd til ymisku rúsevnini.

Á Blákrossheiminum hava vit sæð eina gongd, sum tykist at hava stabiliserað seg, har ein størri partur av viðgerðunum eru fyri misnýtslu av hashi og/ella narkotiskum evnum saman við alkoholi og tablettum. Henda gongd eigur at verða tikin í størsta álvara.

Viðgerð - býtt eftir aldri

Tey flestu, sum leita sær hjálp hjá okkum fyri bundni, eru í aldrinum 30-59 ár, og hevur hetta verið soleiðis nógv tey seinastu árin. Hesin bólkurin umboðar í 2017 uml. 77% av øllum brúkarunum samanborið við 73% í 2016. Miðalaldurin á teimum, sum vóru í viðgerð í 2017, var 47 ár, sum er á sama støði, sum undanfarnu 4-5 árin.

Ung í viðgerð

Í 2017 var ein persónur undir 20 ár í viðgerð, men 7 fólk millum 20 og 29 ár, samanborið við 2016 har ávíkavist 2 og 11 fólk í sama aldri vóru í viðgerð 2016, og er hetta ein minking. Hesi tøluni sveiggja nakað ár fyri ár, so tørvurin at viðgera ung er framvegis stórus. Men tey ungu krevja serviðgerð, sum vit ofta hava víst á.

Tey ungu nýta í størri mun sterkaru rúsevni, sum t.d. hash, amfetamin, kokain, heroin og onnur narkotisk evni saman við rúsdrekka. Hetta krevur serstaka viðgerð og vitan, og tekur longri tíð at viðgerða. Tey ungu kenna seg rímliga væl á Blákrossheiminum, men munirnir millum tey og tilkomnar brúkarar, sum ikki brúka annað enn rúsdrekka, kann skapa trupulleikar í samskipti og samveru. Av hesi orsök eru tað nøkur, sum fáa tilboð um útiviðgerð, tí vit vita, at inniviðgerð ikki altíð er nøktandi fyri tey. Eisini hava vit víst á nýggja tilboðið fyri ung 18-25 ár, sum er komið í 2017.

Í samband við ung upp til 18 ár, sum vaksa upp í umhvørvi, har rúsdrekka og rúsevni eru ein partur av gerandisdegnum, hava vit seinastu fimm árin víst til sjálvhjálparbólkar fyri ung í aldrinum 8 til 18 ár, sum fyrbyrgingararbeiðið hjá Bláa Krossi Føroya hevur.

DAT Ung - viðgerðartilboð fyri 15-18 ára gomul.

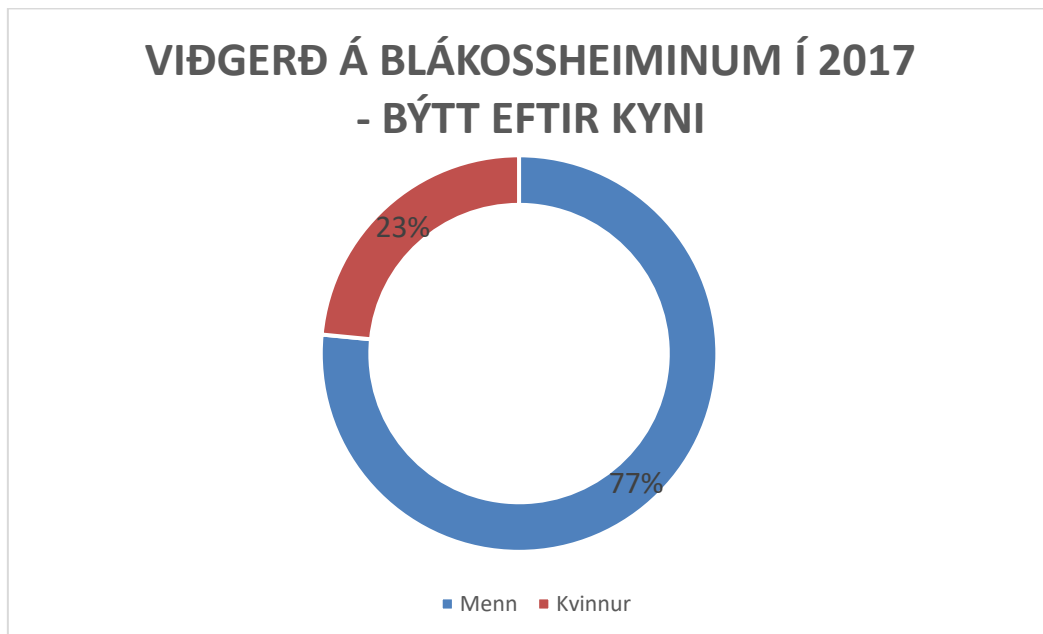
Í 2017 er ungdómsviðgerðin DAT Ung 15 -18 ár byrjað. Vit finga játtaðar kr. 800.000 frá Heilsu- og Innlendismálaráðnum á fíggjarlógini fyri 2017 at byrja hetta tilboðið. Á Blákrossheiminum byrjaðu vit fyrireikandi fundir til viðgerðina longu við ársbyrjan, og hava miðvíst arbeitt við tí fram til 1. oktober, tá vit settu starvsfólk til hetta arbeiðið. Tað tekur tíð at fyrireika og seta nýggja arbeidsøkið í skipanir. Av tí sama hava vit brúkt neyðugu tíðina til fyrireikingarpartin, ið er ógvuliga avgerandi, fyri at koma rætt í gongd. Nýggju starvsfólkini hava fingið ta neyðugu førleikamenningina fyri, at veita DAT-viðgerð á ein fakligan væl grundaðan hátt.

Stórus partur av arbeiðinum hevur higartil verið at koma í samband við tey ungu, familjur teirra og tey, sum veita ymiska hjálp í teirra nærumhvørvi. Vit hava verið á nógvum vitjanum. Á fundum og við framløgum hava vit kunnað um okkara nýggja viðgerðartilboð. Millum stovnar og myndugleikar, sum vit hava vitjað, kunnu vit nevna Barnaverndarstovuna, Fólkaheilsuráðið, SSP-samstarvið, ymiskar barnaverndartænastur, í ungdómshúsum, hjá heilsumynduleikum o.s.fr. Hetta arbeiðið fer at

halda áfram í 2018. Í 2017 hava vit fingið samband við 4 ung við rústrupulleikum, og onkur teirra er komin í viðgerð.

Viðgerð - býtt eftir kyni

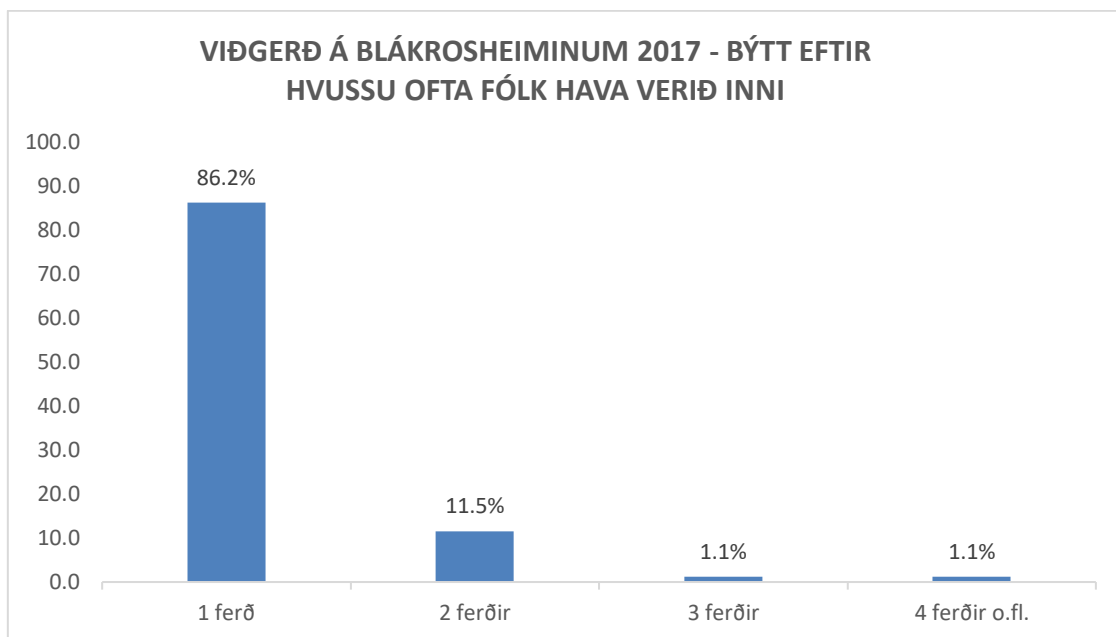
Býtið millum kynini vísir, at størsti parturin av teimum, ið leita sær hjálp á Blákrossheiminum, eru menn. Hyggja vit at tølunum fyrri øll tey, ið hava verið í samband við stovnin, bæði í inni- og útiviðgerð, síggja vit, at millum 2012 og 2015 hava menninir verið millum 72% og 80%, men í 2016 umboðaðu menninir 86% av øllum, sum vóru í viðgerð. Í 2017 var hetta 77 % menn og 23 % kvinnur.

Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð

Tá ið alt er tikið við, eru 196 fólk skrásett at hava fingið viðgerð í 2017, samanbórið við 186 fólk í 2016. Av hesum 196 vóru 75 persónar í samtaluútiviðgerð, og 19 persónar í viðgerð sum avvarðandi í samtaluútiviðgerð. Innleggingarnar vóru 102 í tali í 2017 í mun til 133 í 2016. Miðaltalið fyrri, hvussu nógv fólk vóru inni pr. dag í 2016, var 9 fólk, men í 2017 var hetta 10 fólk; Samanumtikið hava færri innleggingar verið í 2017, men fólk hava verið inni longri í 2017, í miðal 33 dagar, samanbórið við 28 dagar í 2016. Sæð út frá, at intensiva skeiðið er 42 dagar og miðaltíðin fólk eru inni økist, so samsvarar tað við, at fólk sjálvdan fara út í úrtíð, men eru til skeiðið er komið at enda. Eftir eitt endað skeið, verða øll boðin at halda áfram í 2 ára skipaðu útiviðgerðini.

Seinastu árinna hafa við boðið teimum, sum áður hafa verið í fullari viðgerð, men sum hafa brúk fyri avrúsing, at koma í avrúsing og síðani halda fram í 2 ára skipaðu útiviðgerðini. Tað ger so, at fleiri koma bert inn til avrúsing, sum varðar í 7-10 dagar. Í sambandi við, hvussu ofta fólk koma í viðgerð, vísa hagtølini, at í 2017 komu 86,2 % bara einaferð í viðgerð, samanborið við 80% í 2016, so her er ein øking rætta vegin.

Útiviðgerð - samtalar

Blákrossheimið hevur, sum liður í viðgerðini, tilboð um útiviðgerðarsamtalur. Nakrir brúkarar ynskja hendan møguleikan, ið hóskar betur til familju- og arbeiðslív teirra. Umframt tey, sum eru í inniviðgerð, eru 16-20 fólk til útiviðgerðarsamtalur um vikuna, hvør samtala er 1 tíma.

Familjuviðgerð

Royndirnar vísa, at tað er sera týðningarmikið at taka familjuna við í viðgerðina fyri misnýtslu av rússandi evnum, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrúkturin, og harvið geva vit uppvaksandi ættarliðinum betri kor. Tí hava vit, síðani 2016 lagt okkum miðvíst eftir, at fáa samband við allar familjulimirnar í einum húski, tá ið fólk venda sær til okkara.

Blákrossheimið hefur ein familjuráðgeva. Í 2016 hava vit havt tvey familjuskeið, ið tilsamans taka 6 dagar hvørt. Hetta er ein partur av okkara staðfesting av, at rúsmisnýtsla ávirkar alt húskið. 13 luttakarar tóku av hesum tilboðnum í 2016. Og í 2017 er hetta talið økt til 22.

Familjuviðgerðin er útgreinað á hesari leinkjuni á okkara heimasíðu:

<http://www.blakrossheimid.fo/rusvidgerd/familjuradgeving/>

Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum

Heiti	2013	2014	2015	2016	2017
Tal av fólki í viðgerð*	172	155	175	186	196
Ymisk fólki í rúsviðgerð	164	112	141	138	149
Tal av innleggingum	122	109	127	133	102
Nýggj fólki í rúsviðgerð	43	39	32	44	69
Tal av fólki í útiviðgerð	42	40	34	47	75
Tal av familjulimum í útiviðgerð	8	6	14	6	19
Røktardagar í alt, inni	3.194	3.315	3.574	3.017	3346
Røktardagar miðal pr. fólki, inni	26	30	28	23	33
Miðal búfólki pr. dag	10	11	11	9	10
Røktardagar í alt, úti**				18.361	22453
Menn	80%	80%	80%	86%	77%
Kvinnur	20%	20%	20%	14%	23%
Miðalaldur	47 ár	47 ár	49 ár	48ár	47 ár
Luttakarar á familjuskeiði	15	11	23	13	22

* Hetta talið er ein samanteljing av “Tal av innleggingum” + “Tal av fólki í útiviðgerð” + “Tal av familjulimum í útiviðgerð”

** Í 2014 broyttu vit eftirviðgerðina til útiviðgerð í 2 ár. Frá 2016 eru hesi hagtølini tikin við soleiðis, at vit síggja, hvussu nógvir røktardagar eru uttanfyri húsið, og fyri tey flestu fólkinum er galdandi, at vit hava samband við tey í miðal 2 ferðir um vikuna, har annar dagurin er inni, og hin er gjøgnum samtalu úti, telefonsamtalu o.a. samskipti

Framtíðarútlit

Tilboðið til ung í aldrinum 15-18 ár er byrja í 2017. Vit hava fingið játtaðar kr. .1.700.000 at koyra viðgerðina fyri í 2018. Hetta eru kr. 800.000 lægri enn okkara fíggarætlan fyri viðgerðina er. Men vit fara við hesari játtan í 2018 at arbeiða fyri, at tillaga hetta tilboðið so tað skal koma at virka so væl sum gjørligt fyri tey ungu og foreldur teirra. Eisini fara vit at arbeiða fyri at gera tilboðið meiri kent millum tey, sum eru partar av hjálparkervinum rundan um børn og ung. Vit hava gjørt eina neyva lýsing av tørvinum og viðgerðini. Hetta er útgreinað á heimasíðu okkara. DAT-Ung tilboðið er staðsett í Tórshavn undir leiðslu av Blákrossheiminum.

Vinarliga og við vón um framhaldandi gott samstarv.

á Nesi, tann 2. februar 2018.

Olga Magnussen

Leiðari

Keldur:

1. Pedersen, Kolind (2010): *Unge, rusmidler og sociale netværk*. Aarhus Universitetsforlag